

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 604/2023-49

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Michal Mandzák, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 To 97/2018 zo 16. mája 2019 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 77/2019 z 31. marca 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 24. júna 2020 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru, ako aj porušenia čl. 49 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 To 97/2018 zo 16. mája 2019 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tdo 77/2019 z 31. marca 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň sa domáha náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľke bola 14. júla 2015 prokurátorom Okresnej prokuratúry Bratislava II (ďalej len „prokurátor“) podaná na Okresnom súde Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) obžaloba vo veci spáchania prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona, ktorého sa mala sťažovateľka dopustiť tým, že ako vodička osobného motorového vozidla zn. Honda CR-V pri odbočovaní nemala dať prednosť

motocyklu zn. Piaggio VESPA GTS 300, v dôsledku čoho došlo k vzájomnej zrážke, počas ktorej utrpel motocyklista závažné poranenie trupu a končatín nezlučiteľné so životom.

2.1. Rozsudkom okresného súdu č. k. 5T/106/2015-346 z 13. októbra 2015 (ďalej len „rozsudok okresného súdu z 13. októbra 2015“) bola sťažovateľka oslobodená spod obžaloby [podľa § 285 písm. b) Trestného poriadku, pretože skutok nie je trestným činom, pozn.]. Na základe odvolania prokurátora podaného v neprospech sťažovateľky krajský súd svojím uznesením č. k. 2 To 137/2015 zo 4. februára 2016 zrušil rozsudok okresného súdu z 13. októbra 2015 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (krajský súd nariadil okresnému súdu vypočúť znalcov na účel odstránenia rozporov v predložených znaleckých posudkoch a v prípade neodstránenia rozporov, vypracovanie kontrolného znaleckého posudku, pozn.).

3. Po vypočutí znalcov a vykonaní kontrolného znaleckého dokazovania [znaleckým posudkom č. 170/2017 zo 4. septembra 2017 vypracovaným Ústavom súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline (ďalej len „znalecký posudok“), pozn.] okresný súd v poradí druhým rozsudkom č. k. 5 T 106/2015-442 z 24. mája 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu z 24. mája 2018“) uznal sťažovateľku vinnou z prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona (uložil jej trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov, ktorý podmienienečne odložil na skúšobnú dobu 3 rokov, ako aj trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkých druhov na 3 roky, pozn.).

4. Proti rozsudku okresného súdu z 24. mája 2018 podali odvolanie prokurátor (podané odvolanie vzal späť ešte pred konaním verejného zasadnutia, pozn.) aj sťažovateľka, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že zrušil predmetný rozsudok okresného súdu v celom rozsahu a sťažovateľku uznal vinnou z prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 Trestného zákona (uložil jej trest odňatia slobody v trvaní 6 mesiacov, ktorý podmienienečne odložil na skúšobnú dobu 1 roka, ako aj trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkých druhov na 1 rok, pozn.).

4.1. Krajský súd v napadnutom rozsudku argumentoval tým, že rozsudku okresného súdu z 24. mája 2018 je potrebné vytknúť, že jeho odôvodnenie neobsahuje žiadne úvahy o tom, ako okresný súd dospel k naplneniu normatívneho znaku stíhaného trestného činu spočívajúceho „v závažnejšom spôsobe konania“. Poukázal na závery znaleckého posudku, ktoré v sebe obsahujú dva varianty (variant A a variant B) priebehu nehodového deja. Konštatoval pochybenia okresného súdu pri zisťovaní skutkového a následne aj právneho stavu veci. Uviedol, že sťažovateľke bol zistený nesprávne prvok v jej technike jazdy, a to v oboch variantoch priebehu nehodového deja. K tomu spresnil, že pri variante A (ak motocyklista jazdil stále v jazdnom pruhu pre priamy smer jazdy, pozn.), potom sťažovateľka nedala prednosť tomuto protijazdiacemu motocyklistovi, že tento nemal možnosť zrážke zabrániť, pričom jeho technika jazdy bola správna. V prípade variantu B (ak motocyklista jazdil tak, že sa do jazdného pruhu určeného pre priamy smer jazdy premiestnil z jazdného pruhu určeného pre odbočenie vpravo cez pozdĺžnu súvislú čiaru, pozn.), potom nesprávnym prvkom techniky v technike jazdy sťažovateľky bolo, že reagovala na situáciu s oneskorením 1,6 sekundy, v dôsledku čoho nedokázala odvrátiť kolíziu situáciu, ktorú motocyklista vyvolal. S poukazom na uvedené argumentoval, že sťažovateľka mohla v oboch variantoch priebehu nehodového deja zabrániť tak, že by na pohyb motocyklistu reagovala včasným prerušením odbočovania a zastavením (teda by najskôr nechala prejsť motocykel a až potom by odbočila, pozn.). Zhrnul to tým, že ak by išlo o variant A, tak technickou príčinou vzniku dopravnej nehody bola nesprávna technika jazdy sťažovateľky (ktorá nedala

motocyklistovi prednosť v jazde, pozn.). Ak ale bol naplnený variant B, tak technickou príčinou vzniku dopravnej nehody bola súčinnosť nesprávnej techniky jazdy sťažovateľky a nesprávna technika jazdy motocyklistu. Ďalej uviedol, že obidve varianty sú rovnocenné (pretože z iných dôkazných prostriedkov nie je možné jednoznačne stanoviť, ktorý z nich sa skutočne stal, pozn.), preto prisvedčil odvolacím námietkam sťažovateľky, že variant B je pre ňu priaznivejší, a preto z neho vychádzal s poukazom na zásadu „*in dubio pro reo*“. S poukazom na to dospel k záveru, že konanie sťažovateľky nie je možné považovať za porušenie dôležitej povinnosti, ktoré je nevyhnutné pre ustálenie právnej kvalifikácie podľa § 149 ods. 2 písm. a) Trestného zákona. Dodal, že kolíznú situáciu vytvoril motocyklista, pričom zavinenie sťažovateľky spočívalo len v tom, že nesprávnou reakciou nedokázala odvrátiť kolíznú situáciu, nie však v tom, že by kolíznú situáciu vyvolala. Zároveň však uviedol, že nie je možné súhlasiť s argumentáciou sťažovateľky, že nenesie zodpovednosť ani za zavinenie podľa § 149 ods. 1 Trestného zákona. Odvolal sa pri tom na závery znaleckého posudku, podľa ktorého mohla sťažovateľka aj v prípade variantu B dopravnej nehode zabrániť. V tomto smere argumentoval tiež tým, že sťažovateľku nemôže exkulovať ani to, že dopravnej nehode by zabránila iba porušením dopravných predpisov (že by zmenou jazdy pokračovala až na miesto vozovky vyznačenej tzv. zebrou, pozn.). K tomu doplnil, že aj reakčný čas stanovený znalcom je reálny na odvrátenie vzniknutej kolíznej situácie sťažovateľkou (aj s poukazom na miesto a čas vzniku kolízie – frekventovaná križovatka v čase rannej špičky, pozn.), pretože sťažovateľka ako vodička mala dávať zvýšený pozor na situáciu v cestnej premávke.

5. Sťažovateľka následne podala proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku. O podanom dovolaní sťažovateľky rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením, a to tak, že ho odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku (pre nesplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 Trestného poriadku, pozn.).

5.1. K sťažovateľkou uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (kde sťažovateľka namietala porušenie zásady *reformatio in peius* tým, že krajský súd zmenil skutkovú vetu v rozsudku v jej neprospech napriek absencii odvolania prokurátora proti výroku o vine, pozn.) uviedol, že v danej veci ani nemohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľkou namietaného § 327 ods. 2 Trestného poriadku. Odôvodnil to tým, že uvedené sa vzťahuje na konanie na súde prvého stupňa po zrušení rozsudku, avšak v posudzovanom prípade nedošlo k zrušeniu rozsudku prvostupňového súdu a k vráteniu mu veci na nové konanie a rozhodnutie (odvolací súd vec nevrátil súdu prvého stupňa, ale sám vo veci rozhodol, pozn.). Preto je domáhanie sa vyslovenia porušenia § 327 ods. 2 Trestného poriadku bez právneho významu. Uviedol, že v predmetnej veci nebola porušená zásada *reformatio in peius*, pretože skutky uvedené v rozsudkoch prvostupňového súdu aj odvolacieho súdu sú v podstate totožné, že skutkový záver oboch súdov je zhodný v totožnom konštatovaní miesta, času a spôsobu spáchania (z ktorých najdôležitejšie je, že sťažovateľka nedala prednosť v jazde motocyklistovi – poškodenému), ako aj následku trestného činu. Doplnil to tvrdením, že k porušeniu zásady *reformatio in peius* by mohlo dôjsť len vtedy, ak by nebol skutok popísaný v prvostupňovom rozsudku trestným činom a zmena skutkových zistení vykonaná krajským súdom by z tohto konania „urobila“ trestný čin, k čomu však v danej veci nedošlo. Na záver tejto časti skonštatoval, že ak by sa prijal záver prezentovaný sťažovateľkou (že v prípade nepodania odvolania prokurátora dôjde k „zakonzervovaniu“ skutkovej vety, ktorú už následne odvolací súd nemôže podstatným spôsobom

meniť, pozn.), znamenalo by to, že odvolací súd by v prípade absencie odvolania prokurátora nemohol skutkovú vetu meniť ani v prospech obvineného, čo by však bolo v rozpore s právom obvineného na účinný opravný prostriedok, ako aj so základnými zásadami trestného konania.

5.2. Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku uviedol, že v rámci neho dovolací súd môže skúmať len to, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol subsumovaný pod správnu skutkovú podstatu trestného činu. Poukázal na to, že v rámci tohto dovolacieho dôvodu sťažovateľka namietala, že v skutkovej vete absentuje protiprávnosť jej konania, ako aj príčinná súvislosť medzi konaním a následkom. Z opisu skutkovej vety nevyplýva, že by bola zrážka spôsobená jej konaním popísaným v skutkovej vete napadnutého rozsudku. S poukazom na § 149 ods. 1 Trestného zákona uviedol, že objektívna stránka tohto prečinu spočíva v spôsobení smrti, a to či už aktívnym konaním alebo opomenutím konania. Dodal, že obligatónymi znakmi objektívnej stránky trestného činu sú konanie, následok a príčinný vzťah medzi konaním a následkom. Argumentoval, že zo skutkovej vety napadnutého rozsudku jasne vyplýva, že konaním sťažovateľky došlo k následku spočívajúcemu v spôsobení zranení poškodenému nezlučiteľných so životom v dôsledku zrážky s vozidlom sťažovateľky. Doplnil, že príčinný vzťah medzi konaním sťažovateľky a následkom zo skutkovej vety napadnutého rozsudku jednoznačne vyplýva a je daný. Takto ustálené konanie preto napĺňa všetky znaky objektívnej stránky skutkovej podstaty prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 Trestného zákona.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu namieta ich arbitrárnosť a svojvôľu súdov pri ich vydávaní. Poukázala tiež na to, že čl. 7 dohovoru v spojení s čl. 49 ústavy sú vyjadrením zásady *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*.

6.1. V prípade napadnutého rozsudku argumentuje tým, že krajský súd mal aplikovať princíp tzv. obmedzenej dôvery v doprave (keď sa vodič môže legitímne spoliehať, že ostatní účastníci budú dodržiavať pravidlá cestnej premávky, pokiaľ z konkrétnych okolností nemožno vyvodit' inak, pozn.), čo však neurobil. Preto podľa názoru sťažovateľky nie je napadnutý rozsudok, resp. jeho odôvodnenie možné považovať za ústavnoprávne akceptovateľné. Namietala tiež, že krajský súd rezignoval na zhodnotenie možnosti a povinnosti predvídať vznik trestnoprávneho následku (poukázala na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 3159/15 z 25. septembra 2016, pozn.). Je presvedčená, že nezvážil konkrétne okolnosti prípadu (že neodvrátila kolíziu situáciu prudkým brzdením i za cenu porušenia pravidiel cestnej premávky vjazdom na tzv. zebra – priechod pre chodcov, pozn.), že sa s jej námietkami v tomto smere nevysporiadal ústavnoprávne akceptovateľným spôsobom. Namieta, že sa dôsledne nevysporiadal ani s otázkou zavinenia, ktorého sa mala sťažovateľka dopustiť, odôvodnenie sa zameralo len na objektívnu a technickú možnosť odvrátenia kolíznej situácie, nie aj na zváženie konkrétnych okolností dopravnej nehody. Argumentovala, že nekonzistentnosť napadnutého rozsudku je daná nesúladosťou medzi výrokom rozsudku (skutkovou vetou, pozn.) a skutkovými zisteniami uvedenými v jeho odôvodnení.

6.2. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu namieta, že pokiaľ ide o ňou uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, najvyšší súd sa s jej argumentáciou vysporiadal neadekvátne, nestotožňuje sa s jeho závermi. V tejto súvislosti poukázala na nález

Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 460/04 z 27. septembra 2005 (že všetky znaky stíhaného trestného činu musia byť vymedzené vo výroku trestného rozsudku, pozn.). Uviedla, že odvolací súd v jej prípade zmenil skutkovú vetu (bod 9 ods. 4 napadnutého rozsudku krajského, pozn.), pričom práve z tejto zmeny skutkovej vety vyplýva absencia príčinnej súvislosti medzi jej konaním a trestnoprávnym následkom. Poznamenala, že len na základe toho, že k usmrteniu došlo za účasti tretej osoby, nie je možné vyvodit' trestnoprávny následok tejto tretej osoby (poukázala na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 2065/15 z 31. mája 2016, pozn.). Dodala, že zo slovného spojenia „a došlo“ nie je možné v žiadnom prípade vyvodit' existenciu príčinnej súvislosti, pretože táto formulácia nevyjadruje, že by trestnoprávny následok vznikol práve jej konaním. Namietala, že z opisu skutkovej vety nevyplýva vymedzenie protiprávnej povinnosti sťažovateľky. S poukazom na závery znaleckého posudku (variant B, pozn.) uviedla, že vzhľadom na vymedzenie skutkovej vety v napadnutom rozsudku krajského súdu preto samotné nedanie prednosti v jazde protiidúcemu motocyklistovi nie je možné považovať za protiprávne konanie, pretože zo skutkovej vety vyplýva len to, že nedala protiidúcemu motocyklistovi prednosť, no bez toho, aby porušila zákonné ustanovenie [konkrétne § 19 ods. 4 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cestnej premávke“)]. Preto podľa sťažovateľky nie je zrejmé, na základe čoho dovolací súd vyvodil z tejto skutkovej vety protiprávnosť jej konania, navyše, za situácie, ak bol toho názoru, že neporušila zákonnú povinnosť. Je presvedčená, že v skutkovej vete absentuje taká skutková okolnosť, ktorú by bolo možné podradiť pod protiprávne konanie, resp. že nie je zrejmé, na základe čoho dovolací súd ustálil, že nedaním prednosti v jazde konala sťažovateľka protiprávne, navyše, ak neporušila zákon. S poukazom na uvedené preto namieta aj porušenie čl. 7 ods. 1 dohovoru a čl. 49 ústavy (v tejto súvislosti poukázala na závery rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 254/08 z 18. novembra 2008, pozn.). Dodala, že v konkrétnom prípade ide o nedbanlivostný trestný čin (v takýchto prípadoch sa uplatňuje princíp tzv. obmedzenej dôvery v doprave, pozn.), no zo skutkovej vety nevyplýva, že by mala možnosť, ako i povinnosť predvídať trestnoprávny následok konania, a dovolací súd sa s jej námietkou relevantným spôsobom nevysporiadal.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), ako aj čl. 49 ústavy a práva podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

8. Ústavný súd v prvom rade pripomína, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným

rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 200/2023).

III.1. K napadnutému rozsudku krajského súdu:

9. Ústavný súd konštatuje, že v danej veci je dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti proti napadnutému rozsudku krajského súdu vyplývajúca z § 124 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vzhľadom na dátum doručenia písomného vyhotovenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu právnomu zástupcovi sťažovateľky (25. mája 2020) zachovaná.

10. Sťažovateľka napadnutému rozsudku vytýka, že krajský súd mal aplikovať princíp tzv. obmedzenej dôvery v dopravu, čo však neurobil, a tiež nepostačujúce zváženie konkrétnych okolností veci. Namietala, že sa dôsledne nevysporiadala s otázkou zavinenia, že nekonzistentnosť napadnutého rozsudku je daná nesúladosťou medzi výrokom rozsudku a skutkovými zisteniami.

11. V rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti sa ústavný súd oboznámil aj s obsahom sťažovateľkou podaného dovolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu (ktorého hlavné a podstatné argumenty najvyšší súd zahrnul aj do napadnutého uznesenia v časti II Dovolanie a vyjadrenie k nemu, pozn.). Sťažovateľka v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku namietala, že bolo zásadným spôsobom porušené jej právo na obhajobu. Porušenie tohto práva videla v tom, že po tom, ako prokurátor odvolanie nepodal, čo sa týka výroku o vine v neprospech sťažovateľky, krajský súd napadnutým rozsudkom zmenil skutkovú vetu tak, že vychádzal z variantu B znaleckého posudku napriek tomu, že okresný súd vychádzal z variantu A znaleckého posudku. Argumentovala, že v prípade ponechania skutkovej vety s variantom A znaleckého posudku by súd musel nevyhnutne pristúpiť k oslobodzujúcemu rozsudku. Poukázala tiež na to, že odvolací súd si uvedomil nevyhnutnosť zmeny skutkovej vety, k čomu aj pristúpil, pretože pôvodná alternatíva (variant A znaleckého posudku, pozn.) ustálená okresným súdom v skutkovej vete bola neprijateľná a neumožňujúca trestnoprávny postih.

11.1. V prípade uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku argumentovala tým, že krajský súd napadnutým rozsudkom zmenil skutkovú vetu tak, že vypustil časť vety „*čím spôsobila zrážku s motocyklistom*“ a nahradil ju časťou vety „*došlo k zrážke s motocyklistom*“. Namietala, že krajský súd vypustil zo skutkovej vety časť týkajúcu sa toho, že jej konaním došlo k porušeniu § 19 ods. 4 zákona o cestnej premávke. Zároveň, že v skutkovej vete vymedzenej krajským súdom absentuje protiprávnosť jej konania a tiež aj príčinná súvislosť medzi konaním a následkom. Z opisu skutkovej vety podľa sťažovateľky nevyplýva, že by bola zrážka spôsobená jej konaním opísaným v skutkovej vete. Poukázala na to, že podľa uplatneného variantu B znaleckého posudku dopravnú nehodu nezapríčinila, ale oneskorene reagovala na vzniknutú kolíziu situáciu, ktorú už nedokázala odvrátiť. Namietala, že v skutkovej vete dovolaním napadnutého rozsudku absentuje protiprávnosť konania, ako aj príčinná súvislosť.

12. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z uvedeného teda vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka v ústavnej sťažnosti v podstatnej časti predniesla argumenty v zásade totožnej povahy s argumentáciou uplatnenou v podanom dovolaní. Bez potreby opätovného citovania jednotlivých pasáží napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia (hoci ním dovolanie sťažovateľky odmietol, pozn.) všetkými relevantnými námietkami sťažovateľky podrobne a ústavne udržateľným spôsobom zaoberal.

14. Berúc do úvahy závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom v podstatnej časti opakovane predostiera argumenty, ktoré už boli najvyšším súdom riadne vyriešené, a teda v tomto smere bola právam sťažovateľky ústavnoprávna ochrana (čl. 127 ods. 1 ústavy) poskytnutá.

15. V rámci predbežného prerokovania tejto časti ústavnej sťažnosti preto ústavný súd so zreteľom na sťažovateľkou uplatnenú argumentáciu konštatuje, že ústavnú sťažnosť je potrebné v tejto časti odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie ústavným súdom podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

16. Zároveň ústavný súd vo vzťahu k argumentácii sťažovateľky (uvedenej v bode 38 ústavnej sťažnosti, pozn.), že svoje námietky týkajúce sa aplikácie princípu tzv. obmedzenej dôvery v doprave a nezávažnosti konkrétnych skutkových okolností veci nemohla uplatniť v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (pretože správnosť a úplnosť zisteného skutku dovolací súd nemôže skúmať a meniť, a preto ich uplatnila až v ústavnej sťažnosti, pozn.), považuje za potrebné upriamiť pozornosť sťažovateľky na nasledujúce skutočnosti:

16.1. V konkrétnom prípade bolo nevyhnutné, aby sťažovateľka pred podaním ústavnej sťažnosti splnila podmienku uplatnenia dovolania ako procesného prostriedku, ktorý jej zákon na ochranu jej práv poskytoval, a to aj v prípade, ak popri namietaní porušenia jej obhajobných práv v kontexte spravodlivého procesu [v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) trestného poriadku] namieta aj skutkové okolnosti. Aj napriek skutočnosti, že niekedy nie je celkom možné a reálne jednotlivé námietky (subsumovateľné a nesubsumovateľné pod dovolacie dôvody) od seba celkom oddeliť, bolo by v rozpore s princípom subsidiarity, aby ústavný súd predbiehal rozhodnutie dovolacieho súdu. Aj ústavný súd musí všeobecným súdom poskytnúť príležitosť plne rozvinúť ich právomoc, keďže aj im patrí možnosť a povinnosť poskytnúť sťažovateľovým základným právam a slobodám ochranu v medziach ich zákonom zverených kompetencií. Táto ochrana je v rámci vzťahu medzi všeobecnými súdmi a ústavným súdom podľa princípu subsidiarity delená a postupná, nie delená a súbežná. Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva a jeho právomoc nastupuje spravidla až vtedy, ak sťažovateľ pred všeobecnými súdmi vyčerpá všetky účinné prostriedky nápravy vo vzťahu ku konaniu, resp. rozhodnutiu ako celku. V prípade, ak v rámci toho istého konania (rozhodnutia) je možné niektoré námietky uplatniť pred dovolacím súdom a iné nie, ústavný súd v tejto súvislosti považuje za v rozpore s už zmieneným princípom subsidiarity tieto procesné nároky drobiť a ponechať ich

samostatnému procesnému osudu. V prípade potencionálneho úspechu sťažovateľov pred dovolacím súdom (čo i len vo vzťahu k niektorým uplatneným námietkam) totiž stráca ďalšie konanie pred ústavným súdom zmysel.

16.2. Ústavný súd opakovane pripomína, že nie každé rozhodnutie o mimoriadnom opravnom prostriedku spôsobuje zachovanie zákonnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, zohľadňujúc predovšetkým subsidiaritu konania o ústavných sťažnostiach, preto posledná veta § 124 zákona o ústavnom súde o zachovaní tejto lehoty je určená na to, aby sťažovateľ v ústavnej sťažnosti mohol uplatniť námietky neuplatniteľné v mimoriadnom opravnom prostriedku. Ak by rozhodnutie o dovolaní bolo negatívne, má sťažovateľ pri zachovaní princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu možnosť napadnúť ústavnou sťažnosťou rozhodnutie dovolacieho súdu vrátane odvolacieho súdu. Pokiaľ ide o námietky proti dovolaním napadnutému rozhodnutiu, ktoré nebolo možné uplatniť v dovolacom konaní, je možné ich potom uplatniť súčasne, ale až v ústavnej sťažnosti a ústavný súd ich môže preskúmať, avšak spolu s výsledkami dovolacieho konania. Ústavný súd už len dodáva, že práve posledná veta § 124 o zachovaní lehoty je určená práve na to, aby sťažovateľ mohol v ústavnej sťažnosti (nasledujúcej po podaní mimoriadneho opravného prostriedku, pozn.) uplatniť námietky neuplatniteľné v mimoriadnom opravnom prostriedku. Inými slovami, lehota na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu bude považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu, teda začína plynúť podľa § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde (IV. ÚS 398/2022, IV. ÚS 404/2022, IV. ÚS 471/2022, IV. ÚS 534/2022, IV. ÚS 24/2023).

16.3. V zmysle už uvedeného tak postavenie ústavného súdu možno obrazne prirovnať k „záchranej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hroziacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľky pred inými orgánmi verejnej moci (IV. ÚS 68/2020, III. ÚS 415/2020, II. ÚS 559/2021, IV. ÚS 404/2022, II. ÚS 514/2022).

17. Za týchto okolností je preto potrebné štandardným posúdením považovať ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti za predčasne podanú, preto ju ústavný súd pri predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 55 písm. d) a § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

III.2. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

18. Sťažovateľka svoje námietky vzniesla aj vo vzťahu k odôvodneniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým dovolací súd odmietol ňou podané dovolanie podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku (pre nesplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 Trestného poriadku, pozn.).

19. Ústavný súd stabilne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu.

Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, avšak musí dať odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam. Ak ide o argument, ktorý je vo veci rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (I. ÚS 106/2023).

20. Zároveň ústavný súd pripomína, že cieľom pravidiel týkajúcich sa prípustnosti dovolania je zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítat' s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľky v prípade, ak bolo toto posúdenie vykonané v súlade so zákonom. Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľky (m. m. III. ÚS 175/2018).

21. Ústavný súd v medziach svojich právomocí vykonal prieskum dôvodov rozhodnutia najvyššieho súdu, aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi sťažovateľkou namietaných práv. Posudzoval ústavnú súladnosť interpretácie relevantnej právnej úpravy a ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia.

22. S poukazom na závery odôvodnenia napadnutého uznesenia ústavný súd uvádza, že dovolací súd sa na stranách 10 až 18 napadnutého uznesenia pomerne obsérne venoval argumentom uvádzaným sťažovateľkou v podanom dovolaní. Jeho závery však na tomto mieste nebude detailne uvádzať (podstatné závery sú uvedené v bodoch 5.1. a 5.2. tohto uznesenia, pozn.), pretože sú sťažovateľke dostatočne známe. Najvyšší súd v odôvodnení jednoznačne a relevantným spôsobom argumentoval, prečo v prípade sťažovateľky v danej veci nedošlo k ňou namietanému porušeniu zásady *reformatio in peius* odvolacím súdom. Poukázal tiež na to, že skutky uvedené v rozsudkoch prvostupňového súdu a odvolacieho súdu sú v podstate totožné, že podstatná je zhoda skutkového záveru oboch súdov, a to v totožnom konštatovaní miesta, času, spôsobu spáchania a následku trestného činu. Najvyšší súd sa teda zároveň ústavnoprávne relevantným spôsobom vysporiadal aj s otázkou ne/absencie príčinnej súvislosti medzi konaním sťažovateľky a vzniknutým následkom. Poukázal na obligatórne znaky objektívnej stránky trestného činu – konanie, následok a príčinný vzťah medzi konaním a následkom, že podľa § 122 ods. 1 Trestného zákona sa konaním rozumie aj opomenutie takého konania, na ktoré bol páchatel' podľa okolností a svojich pomerov povinný. Zároveň špecifikoval aj príčinný vzťah medzi konaním sťažovateľky a následkom, ktorý vyplýva zo skutkovej vety. Ústavný súd podotýka, že na základe záverov uvedených najvyšším súdom sa nie je možné stotožniť ani s námietkou sťažovateľky, že nemala možnosť, ako i povinnosť predvídať trestnoprávny následok konania.

23. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať tú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 358/2019).

24. Po preskúmaní napadnutého uznesenia preto ústavný súd musí konštatovať, že závery v ňom uvedené sú z ústavnoprávneho hľadiska akceptovateľné, najvyšší súd dal jasné a právne relevantné odpovede na dôvody odmietnutia sťažovateľkou podaného dovolania. V odôvodnení napadnutého uznesenia nevzhliadol také nedostatky, ktoré by ho oprávňovali vysloviť záver o porušení sťažovateľkou označených práv. Nie je ho možné označiť za arbitrárne, jeho závery za svojvoľné či ústavnoprávne neudržateľné. Iba v takomto extrémnom prípade by totiž ústavný súd mohol

zasiahnuť do výsostnej právomoci najvyššieho súdu týkajúcej sa posudzovania prípustnosti podaného dovolania.

25. Ústavný súd preto opakovane zdôrazňuje, že mu nepatrí nahrádzať právne názory najvyššieho súdu, a pokiaľ tieto jeho závery v otázke prípustnosti dovolania vzhľadom na skutkový stav nie sú zjavne svojvoľné alebo nelogické či z iného dôvodu ústavne neudržateľné, ústavný súd nemá dôvod do tejto výsostnej právomoci najvyššieho súdu v otázke ustálenia prípustnosti dovolania na základe prítomnosti zákonom predpokladaného dovolacieho dôvodu zasahovať (I. ÚS 104/2021). Vzhľadom na uvedené preto túto časť ústavnej sťažnosti odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru a ústavného princípu podľa čl. 49 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

26. Sťažovateľka zároveň tvrdila, že napadnutým uznesením bolo porušené aj jej právo podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru, ako aj ústavný princíp *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege* zakotvený v čl. 49 ústavy. Z obsahu ústavnej sťažnosti pritom vyplýva, že svoju argumentáciu o tomto porušení v podstate odvodzuje od namietaného nerešpektovania základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže však ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nebolo neprípustným spôsobom zasiahnuté do základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a do jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo v takomto prípade dôjsť ani k porušeniu označeného práva podľa dohovoru a ani princípu v zmysle čl. 49 ústavy.

27. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v rámci predbežného prerokovania aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

28. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu